МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ШКИРТА АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

УДК 351.95:351.74

АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Київ–2026

Дисертацією є рукопис
Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник:
кандидат юридичних наук, доцент
Бурлаков Сергій Вікторович,
адвокат, начальник департаменту міжнародних відносин
Адвокатського об'єднання CREDENCE

Офіційні опоненти:
доктор юридичних наук, професор
Моргунов Олександр Анатолійович,
начальник ГУНП в Луганській області

доктор юридичних наук, професор
Пастух Ігор Дмитрович,
професор кафедри адміністративного права та процесу
Національної академії внутрішніх справ

Захист відбудеться 10 квітня 2026 року о 9:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 у Національній академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національної академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

Автореферат розіслано 10 лютого 2026 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **Андрій АНТОЩУК**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Поглиблення процесів демократизації публічного управління, утвердження принципів верховенства права та пріоритету прав і свобод людини, закріплених у ст. 3 Конституції України, зумовлюють необхідність переорієнтації адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності на правозахисну модель публічного адміністрування.

Адміністративна юрисдикція в поліцейській діяльності є однією з найчутливіших сфер правозастосування, оскільки безпосередньо пов'язана з практичною реалізацією адміністративного примусу органами правопорядку, прийняттям індивідуальних владних управлінських рішень, притягненням осіб до адміністративної відповідальності та втручанням у сферу їхніх прав, свобод і законних інтересів. Крім того, аналіз чинного адміністративно-деліктного законодавства дає змогу стверджувати, що чинна модель адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України формувалася фрагментарно, шляхом поєднання елементів різних історичних етапів розвитку адміністративного права та завдяки збереженню архаїчних, радянських рис квазісудового, карально орієнтованого підходу.

Актуальність дослідження також зумовлена наявністю сучасних системних проблем адміністративно-правового регулювання адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, серед яких: нечіткість законодавчого визначення меж адміністративно-юрисдикційної компетенції органів і підрозділів Національної поліції; надмірна дискреція посадових осіб органів (підрозділів) Національної поліції під час реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень; відсутність функціональної диференціації суб'єктів адміністративної юрисдикції в системі органів (підрозділів) Національної поліції; фрагментарність процедурних стандартів та їх неповна відповідність вимогам європейського законодавства щодо належної адміністративної процедури.

Додатково проблематика адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності актуалізується в умовах інтеграції України до європейського правового простору, реформування сектору безпеки і оборони, дії особливих правових режимів та набрання чинності Законом України «Про адміністративну процедуру», що об'єктивно потребує перегляду традиційних підходів до здійснення адміністративно-юрисдикційних повноважень органами публічної влади, зокрема Національною поліцією України.

Правові проблеми адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності були предметом наукових досліджень провідних українських учених, серед яких: О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, В. М. Бевзенко, Ю. П. Битяк, Л. Р. Біла-Тіунова, С. Б. Бобровник, Н. П. Бортник, Ю. Л. Бошицький, С. С. Вітвіцький, Я. Л. Волошина, Р. Г. Галюк, В. М. Гаращук, І. П. Голосніченко, О. М. Головков, Т. О. Гуржій, Е. Ф. Демський, О. В. Джафарова, Д. С. Дронік, Є. О. Дубовий, Г. І. Дутка, К. Ю. Ісмайлов, М. С. Кельман, В. К. Колпаков, О. Г. Комісаров, А. Т. Комзюк, О. Є. Користін, О. О. Кот, В. О. Котюк, М. В. Кравчук, Н. М. Крестовська, С. О. Кузніченко, О. В. Кузьменко, Л. Г. Матвеєва, О. М. Мердова, Т. В. Міхайліна, А. П. Мозоль, О. А. Моргунов, О. Г. Мурашин,

І. Д. Пастух, В. Л. Петрушенко, В. В. Рєзнікова, Р. А. Сербин, Я. В. Сідей, А. О. Собакарь, О. Г. Стрельченко, Ю. П. Сурмін, І. В. Фільштейн, О. І. Харитонова, Ю. С. Шемшученко, Х. П. Ярмакі та ін.

Водночас, попри наявність значного масиву наукових праць у галузі адміністративного права, питання адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності досі не стали предметом комплексного монографічного дослідження з позицій сучасних методологічних підходів. Це зумовлює наукову й практичну потребу в системному осмисленні правової природи адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, виявленні проблем її реалізації та обґрунтуванні напрямів удосконалення правового регулювання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тема дисертаційної роботи безпосередньо пов'язана з виконанням завдань Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023, щодо гарантування прав і свобод людини та громадянина, а також подальшої розбудови демократичної держави, у якій неухильно забезпечується верховенство права. Тема відповідає пріоритетному напряму «Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень», цілям сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/202|1), наказу МВС від 21.05.2024 № 326 «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025-2029 роки».

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права 22 грудня 2015 року (протокол № 6).

Мета і задачі дослідження. *Метою дослідження* є з'ясування правової природи адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, виявлення проблем її правового регулювання та обґрунтування напрямів подальшого вдосконалення.

Для досягнення цієї мети поставлено та вирішено такі *задачі*:

– визначити етапи виникнення та розвитку інституту адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності;

– виокремити та схарактеризувати методологічні підходи стосовно дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності;

– з'ясувати місце адміністративно-юрисдикційної функції серед напрямів поліцейської діяльності;

– висвітлити особливості правової природи адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності через обґрунтування її функціонального, процесуального та інституційного аспектів;

– сформувати й обґрунтувати наукові підходи до розуміння законодавства України у сфері реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності;

– виявити прогалини чинної моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, а також окреслити пріоритетні напрями вдосконалення

правового регулювання адміністративно-юрисдикційного законодавства з огляду на європейські стандарти належної адміністративної процедури;

– розглянути специфіку законодавчого регулювання адміністративно-юрисдикційної компетенції Національної поліції України й обґрунтувати напрями її нормативної конкретизації та функціональної диференціації;

– узагальнити зарубіжний досвід правового регулювання адміністративно-деліктних й адміністративно-юрисдикційних відносин.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності.

Предметом дослідження є адміністративна юрисдикція в поліцейській діяльності: правові засади та проблеми реалізації.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Застосування зазначених груп методів створило методологічне підґрунтя для реалізації системного підходу до дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності в єдності її соціального змісту та юридичної форми. Зокрема, *порівняльно-правовий метод* використано в усіх розділах дослідження під час аналізу наукових підходів українських учених-адміністративістів, а також для зіставлення положень національного законодавства з європейськими стандартами у сфері адміністративної юрисдикції та адміністративної відповідальності (підрозділи 1.1, 2.3). За допомогою *логіко-семантичного методу* поглиблено й конкретизовано категорійний апарат дослідження, зокрема сформульовано й уточнено дефініції понять «адміністративна юрисдикція в поліцейській діяльності», «адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «адміністративно-юрисдикційна компетенція органів (підрозділів) Національної поліції», «адміністративно-юрисдикційна процедура» (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1). *Формально-юридичний метод* і *метод документального аналізу* застосовано під час дослідження норм Конституції України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про Національну поліцію» та інших нормативно-правових актів, що регулюють адміністративно-юрисдикційну поліцейську діяльність, а також для узагальнення доктринальних підходів до розуміння змісту й меж адміністративної юрисдикції (підрозділи 1.3, 2.2). За допомогою *структурно-логічного методу* й *методу групування* здійснено класифікацію органів і підрозділів Національної поліції, уповноважених на здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності, схарактеризовано їхні функції, повноваження та межі компетенції залежно від предметної сфери та характеру втручання в права особи (підрозділи 1.3, 2.1). *Системно-структурний метод* використано для аналізу адміністративної юрисдикції як складного інституту адміністративного права, що функціонує у взаємозв'язку з адміністративною відповідальністю, адміністративним примусом й адміністративною процедурою (підрозділи 2.2, 2.3). За допомогою *методу прогнозування* окреслено напрями вдосконалення правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, з огляду на конституційні принципи, практики Європейського суду з прав людини та сучасні тенденції реформування публічної адміністрації (підрозділи 3.1, 3.2). На підставі

статистичного та *соціологічного методів* обґрунтовано доцільність прийняття єдиного Адміністративно-деліктного кодексу України (підрозділ 2.3).

Емпіричну базу дослідження становили матеріали узагальнення адміністративно-юрисдикційної практики органів (підрозділів) Національної поліції України за 2014–2025 роки; аналітичні довідки й статистичні звіти щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, довідково-інформаційні та методичні матеріали правоохоронних органів, що відображають особливості реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності; результати опитувань працівників управлінь превентивної діяльності головних управлінь Національної поліції у Дніпропетровській, Львівській, Київській області, правозастосовна практика Верховного Суду у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням здобутків національної та зарубіжної адміністративно-правової науки висвітлено особливості адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності. За результатами здійсненого дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем, основними з яких є такі:

вперше:

– окреслено сучасну концепцію адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності як особливої форми публічно-владного правозастосування, що посідає проміжне місце між судовою адміністративною юрисдикцією та адміністративною процедурою, поєднуючи елементи адміністративного примусу, спрощеного адміністративного процесу й управлінського рішення;

– виокремлено характерні ознаки органів (підрозділів) Національної поліції України, які реалізують адміністративно-юрисдикційну функцію, серед яких такі: наявність закріплених на законодавчому рівні адміністративно-юрисдикційних повноважень; процесуальна самостійність під час прийняття адміністративно-юрисдикційних рішень; наявність спеціального адміністративно-процесуального статусу посадових осіб органу (підрозділу) поліції; здатність реалізовувати адміністративно-юрисдикційну функцію в межах спрощеної процедури; поєднання адміністративно-юрисдикційних і превентивних повноважень, що виявляється в можливості одночасного застосування заходів адміністративного впливу та поліцейських превентивних заходів; функціонування в межах внутрішньоорганізаційної підпорядкованості; обмежена предметна й територіальна компетенція;

– запропоновано використовувати функціонально-процедурний критерій для відмежування адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції від інших форм поліцейської діяльності (превентивної, публічно-сервісної, контрольної), що дало змогу уникнути їх нормативного «розмивання»;

– обґрунтовано доцільність розмежування понять «адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції» та «адміністративно-юрисдикційна компетенція поліції» як самостійних категорій адміністративного права, що відображають

відповідно діяльнісний та інституційно-правовий виміри реалізації публічно-владних повноважень;

удосконалено:

– усвідомлення сутності адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності як інституційно впорядкованої форми адміністративної поліцейської діяльності, що передбачає реалізацію матеріальних і процесуальних повноважень посадових осіб органів (підрозділів) Національної поліції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, прийняття індивідуальних адміністративних актів, застосування та виконання адміністративних стягнень з метою забезпечення законності, правопорядку, охорони прав і свобод громадян, притягнення осіб до адміністративної відповідальності та запобігання адміністративним правопорушенням;

– методологічні засади дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності шляхом обґрунтування їх комплексного застосування на основі системного, функціонального, інституційного та людиноцентристського (правозахисного) підходів;

– розуміння адміністративно-юрисдикційної функції як системоутворювальної складової функціональної моделі поліцейської діяльності, що забезпечує практичне втілення норм адміністративного права через розгляд справ про адміністративні правопорушення, прийняття індивідуально-конкретних владних рішень та їх виконання у встановленому законом процесуальному порядку;

– наукові підходи до вдосконалення адміністративно-юрисдикційного законодавства України шляхом обґрунтування необхідності усунення системних порушень, зокрема забезпечення принципу змагальності, перегляду практики застосування адміністративних стягнень, пов’язаних із позбавленням волі, уточнення конструкції бланкетних норм й оптимізації процесуальних строків;

дістало подальший розвиток:

– пропозиції щодо врахування в межах Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, поетапного переходу до нової моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України, орієнтованої на стандарти ЄС, шляхом: прийняття єдиного кодифікованого акта – Адміністративно-деліктного кодексу, гармонізованого із Законом України «Про адміністративну процедуру»; зменшення обсягу квазісудових повноважень поліції; запровадження обов’язкових процедурних алгоритмів прийняття юрисдикційних рішень; посилення судового та позасудового контролю за реалізацією адміністративно-юрисдикційних повноважень посадовими особами Національної поліції України;

– наукове бачення необхідності удосконалення положень ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» (у частині уточнення змісту координаційних повноважень органів прокуратури у сфері адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності), а також ст. 289 Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо визначення початку перебігу строку оскарження постанови про накладення адміністративного стягнення з моменту отримання особою її копії або належного повідомлення про її зміст);

– положення щодо доповнення ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» окремим пунктом 8^1, яким передбачити, що Національна поліція здійснює адміністративно-юрисдикційну діяльність у справах про адміністративні правопорушення виключно через органи та структурні підрозділи, прямо визначені Законом, з огляду на їх функціональну спеціалізацію, предметну сферу діяльності та рівень організаційної побудови;

– доктринальні підходи до оцінювання відповідності національного адміністративно-юрисдикційного законодавства європейським стандартам шляхом виявлення його системних недоліків крізь призму практики Європейського суду з прав людини та стандартів справедливого судового розгляду.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації положення, висновки та пропозиції впроваджені та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній діяльності* – для подальшого дослідження питань щодо підвищення ефективності адміністративно-юрисдикційної діяльності органів (підрозділів) Національної поліції України (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 25 лютого 2026 року № 56-нд);

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Поліцейська діяльність», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», а також під час підготовки лекцій і навчальних посібників із цих дисциплін (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 25 лютого 2026 року № 55-оп).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження оприлюднено на круглих столах, міжвідомчих і всеукраїнській науково-практичних конференціях: «Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України» (Київ, 17 листопада 2023 року); «Сучасна доктрина юридичної практики та правоохорони» (Київ, 22 березня 2024 року); «Право і правоохоронна діяльність: сучасний вимір і виклики глобалізації» (Київ, 6 грудня 2024 року); «Дотримання процесуальних прав осіб під час досудового розслідування в Україні» (Київ, 24 жовтня 2025 року); «Актуальні проблеми кримінального права»» (Київ, 27 листопада 2025 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових працях, з яких шість статей у наукових фахових періодичних виданнях (одна – у науковому періодичному виданні іншої держави), п’ять тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, які об’єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінок, з них основний текст – 211 сторінок, список використаних джерел – 19 сторінок (196 найменувань), додатки – 9 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** аргументовано актуальність теми, схарактеризовано стан її наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, схарактеризовано методологічні засади дослідження. Висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, наведено відомості про апробацію матеріалів дисертаційного дослідження, анонсовано структуру дисертації, зазначено її загальний обсяг.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності» містить три підрозділи, у яких визначено та досліджено етапи виникнення і розвитку інституту адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності; виокремлено та схарактеризовано методологічні підходи, придатні для дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності; визначено місце адміністративної юрисдикції серед функцій та напрямів поліцейської діяльності.

У *підрозділі 1.1 «Генеза адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності як правового інституту»* визначено чотири етапи виникнення й розвитку інституту адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, а саме: перший етап (кінець XVIII ст. – початок XX ст.) пов'язаний із зародженням поліцейської юрисдикції як складової публічної влади та формуванням ідеологічних, правових й організаційних передумов адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, яка на цьому етапі мала фрагментарний і переважно наглядово-каральний характер; другий етап (1920-ті роки – початок 1990-х років) вирізняється інституціоналізацією адміністративної відповідальності та нормативним закріпленням повноважень органів внутрішніх справ щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, що зумовило розширення функціональної спрямованості поліції (міліції) шляхом поєднання завдань охорони публічного порядку з адміністративно-юрисдикційними повноваженнями; третій етап (початок 1990-х років – 2015 року) відображає системне оновлення адміністративно-юрисдикційного механізму в умовах правової реформи, переорієнтацію адміністративного права на людиноцентристську модель, формування поліцейського права як окремого напряму адміністративно-правової науки та поступове переосмислення адміністративно-юрисдикційних функцій поліції крізь призму принципів верховенства права і процесуальних гарантій; четвертий етап (з 2015 року й донині) пов'язаний із функціонально-процедурною трансформацією адміністративної юрисдикції в умовах реформування Національної поліції України, євроінтеграційних процесів і дії особливих правових режимів, що зумовило перегляд ролі адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, посилення превентивної складової, стандартизацію процедур та посилення впливу практики ЄСПЛ на визначення меж і способів реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції.

Запропоновано сучасну концепцію адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності як особливої форми публічно-владного правозастосування, що посідає проміжне місце між судовою юрисдикцією та

адміністративною процедурою, поєднуючи елементи адміністративного примусу, спрощеного процесу й управлінського рішення.

У *підрозділі 1.2 «Методологічні підходи до вивчення адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності»* встановлено, що дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності доцільно здійснювати на основі поєднання кількох методологічних підходів, зокрема: системного підходу, який дає змогу розглядати адміністративну юрисдикцію поліції як цілісний інститут адміністративного права, що функціонує у взаємозв'язку з іншими елементами механізму публічного управління; функціонального підходу, спрямованого на з'ясування ролі адміністративно-юрисдикційної діяльності в реалізації правоохоронного призначення поліції; інституційного підходу, який надає можливість дослідити адміністративну юрисдикцію крізь призму правового статусу суб'єктів поліцейської діяльності та їх компетенції; людиноцентристського (правозахисного) підходу, що орієнтує дослідження на оцінку адміністративної юрисдикції з позицій забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи.

Обґрунтовано доцільність розмежування понять «адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції» та «адміністративно-юрисдикційна компетенція поліції» як самостійних категорій адміністративного права, що відображають відповідно діяльнісний та інституційно-правовий виміри реалізації публічно-владних повноважень.

У *підрозділі 1.3 «Місце адміністративно-юрисдикційної функції серед напрямів поліцейської діяльності»* визначено центральне місце адміністративної юрисдикції серед функцій та напрямів поліцейської діяльності, обумовлене її публічно-владною природою, безпосереднім зв'язком з реалізацією адміністративного примусу та ключовою роллю в механізмі правозастосування у сфері охорони публічного порядку й безпеки. Розмежування понять «функція» та «напрям» у межах адміністративно-юрисдикційної діяльності дає змогу чіткіше окреслити інституційний та діяльнісний виміри поліцейської адміністративної юрисдикції, уникнути їх ототожнення та створює підґрунтя для глибшого аналізу компетенції суб'єктів поліцейської діяльності.

Отже, адміністративно-юрисдикційна функція є не ізольованим елементом, а системоутворювальною складовою функціональної моделі поліцейської діяльності, оскільки забезпечує практичне втілення норм адміністративного права через розгляд справ про адміністративні правопорушення, прийняття індивідуально-конкретних владних рішень та їх виконання у встановленому законом процесуальному порядку.

Визначено напрями реалізації адміністративно-юрисдикційної функції в діяльності Національної поліції України, які включають: а) виявлення та фіксацію адміністративних правопорушень, що посягають на публічний порядок і безпеку, безпеку дорожнього руху тощо; б) складання адміністративно-процесуальних документів, необхідних для початку адміністративного провадження; в) розгляд справ про адміністративні правопорушення в межах компетенції, визначеної ст. 222 КУпАП; г) прийняття рішень за результатами адміністративного

провадження та виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Запропоновано використовувати функціонально-процедурний критерій для відмежування адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції від інших форм поліцейської діяльності (превентивної, публічно-сервісної, контрольної), що надає можливість уникнути їх нормативного «розмивання».

Розділ 2 «Правові засади адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності» має три підрозділи, у яких з'ясовано особливості правової природи адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності; сформовано наукові підходи до розуміння законодавства України у сфері реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності; виявлено й обґрунтовано системні недоліки чинної моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, а також визначено першорядні напрями вдосконалення правового регулювання адміністративно-юрисдикційного законодавства з огляду на європейські стандарти належної адміністративної процедури.

У *підрозділі 2.1 «Правова природа адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності»* з'ясовано особливості правового змісту адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, які виявляються в уособленні нею трьох взаємопов'язаних аспектів, а саме: а) функціонального, що полягає в реалізації повноважень у сфері охорони публічної безпеки і порядку, профілактики адміністративних правопорушень та покарання винних осіб; б) процесуального, який передбачає застосування процесуальних заходів адміністративного примусу з метою забезпечення ефективного та своєчасного розгляду справ про адміністративні правопорушення; в) інституційного, що полягає в наділенні адміністративно-юрисдикційними повноваженнями органів правопорядку як окремого різновиду правоохоронних органів, що діють у правоохоронній сфері суспільних відносин.

Виокремлено відмітні ознаки органів (підрозділів) Національної поліції України, які реалізують адміністративно-юрисдикційну функцію, а саме: наявність закріплених на законодавчому рівні адміністративно-юрисдикційних повноважень; процесуальна самостійність під час прийняття адміністративно-юрисдикційних рішень; наявність спеціального адміністративно-процесуального статусу посадових осіб органу (підрозділу) поліції; реалізація адміністративно-юрисдикційної функції в межах спрощених процедур; поєднання адміністративно-юрисдикційних і превентивних повноважень, що виявляється в можливості одночасного застосування заходів адміністративного впливу та поліцейських превентивних заходів; функціонування в межах внутрішньоорганізаційної підпорядкованості; обмежена предметна й територіальна компетенція.

У *підрозділі 2.2 «Характеристика законодавства України щодо реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності»* розглянуто широкий та вузький підходи до розуміння законодавства України у сфері реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, обґрунтовано доцільність застосування саме широкого підходу як такого, що максимально повно відображає специфіку адміністративно-юрисдикційних правовідносин і відповідає

сучасному стану системи джерел адміністративного права. Доведено, що обмеження законодавчого регулювання виключно законами не забезпечує належного рівня стабільності правових актів у сфері адміністративної юрисдикції Національної поліції України, з огляду на складність, багаторівневість і динамічність адміністративно-юрисдикційних правовідносин. У зв'язку з цим встановлено, що ефективна реалізація адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності об'єктивно потребує залучення підзаконних нормативно-правових актів, які виконують функцію деталізації, конкретизації та процедурного забезпечення положень законів і є невід'ємним елементом нормативного механізму адміністративно-правового регулювання.

Проаналізовано роль органів прокуратури в забезпеченні законності та координації діяльності суб'єктів адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності, на підставі чого встановлено фрагментарність нормативного закріплення координаційної функції прокуратури у сфері розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також наявність процесуальних прогалин, що негативно позначаються на реалізації права особи на ефективне оскарження постанов про накладення адміністративних стягнень. Надано пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» в частині уточнення змісту координаційних повноважень органів прокуратури у сфері адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності, а також до ст. 289 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо визначення початку перебігу строку оскарження постанови про накладення адміністративного стягнення з моменту отримання особою її копії або належного повідомлення про її зміст.

У *підрозділі 2.3 «Правове регулювання адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності»* доведено, що домінування каральної функції в адміністративно-юрисдикційній діяльності поліції є головною перепоною для впорядкованості адміністративно-юрисдикційного законодавства, оскільки суперечить сучасним уявленням про публічну безпеку як спільну відповідальність держави й суспільства та знижує рівень довіри до правоохоронних органів.

Визначено першорядні напрями вдосконалення правового регулювання адміністративно-юрисдикційного законодавства в контексті його впорядкування та систематизації, а саме: а) забезпечення структурної взаємодії загального та спеціального адміністративно-деліктного законодавства, оскільки чинний КУпАП є базовим кодифікованим актом, натомість значний масив адміністративно-юрисдикційних норм невиправдано закріплено в спеціальному законодавстві, що створює передумови для неоднакового тлумачення та застосування норм адміністративного права; б) уніфікування термінології та процесуальних стандартів, які застосовують під час реалізації поліцейської адміністративної юрисдикції, що виявляється в наявності різнорідних і часто несумісних дефініцій, процедурних підходів, вимог до оформлення та оцінювання процесуальних дій; в) визначення оптимальних меж адміністративно-юрисдикційних повноважень посадових осіб органів (підрозділів) Національної поліції та запобігання ризикам їх «функціонального розростання» (коли в одному суб'єкті концентруються взаємовпливові повноваження: від фіксації події та збору доказів – до прийняття управлінського рішення, застосування обмежувальних заходів і контролю їх

виконання); г) інтеграція європейських стандартів належної адміністративної процедури, зокрема вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.

На цій підставі обґрунтовано пропозицію щодо врахування в межах Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки поетапного переходу до нової моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України, орієнтованої на стандарти Європейського Союзу, шляхом: прийняття єдиного кодифікованого акта – Адміністративно-деліктного кодексу, гармонізованого із Законом України «Про адміністративну процедуру»; зменшення обсягу квазісудових повноважень поліції; запровадження обов'язкових процедурних алгоритмів прийняття юрисдикційних рішень; посилення судового та позасудового контролю за реалізацією адміністративно-юрисдикційних повноважень посадовими особами Національної поліції України.

Проведено анкетування працівників Національної поліції України, за результатами якого встановлено, що переважна більшість респондентів схвалює прийняття єдиного Адміністративно-деліктного кодексу. Отримані дані засвідчують наявність практичного запиту на систематизацію адміністративно-юрисдикційного законодавства, уніфікування процедур і чітке розмежування компетенції працівників Національної поліції, що обґрунтовує доцільність кодифікації адміністративно-юрисдикційного законодавства як передумови підвищення правової передбачуваності й довіри до поліцейської діяльності.

Розділ 3 «Напрями вдосконалення адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності» містить два підрозділи, у яких окреслено особливості законодавчого регулювання адміністративно-юрисдикційної компетенції Національної поліції України й обґрунтовано напрями її нормативної конкретизації та функціональної диференціації; проаналізовано зарубіжний досвід правового регулювання адміністративно-деліктних та адміністративно-юрисдикційних відносин.

У *підрозділі 3.1 «Проблеми розмежування адміністративно-юрисдикційної компетенції в поліцейській діяльності»* висвітлено особливості законодавчого регулювання адміністративно-юрисдикційної компетенції Національної поліції України, яка, відповідно до норм КУпАП, формально закріплена за «органами Національної поліції» загалом, що призводить до ситуації, коли реальні межі адміністративно-юрисдикційних повноважень окремих органів і структурних підрозділів Національної поліції не визначено на законодавчому рівні, а фактично представлено в загальному вигляді у п. 8 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію». Зрештою, навіть за наявності визначених на законодавчому рівні напрямів діяльності Національної поліції Закон не дає відповіді на питання, чи передбачає реалізація кожного з них здійснення органом (підрозділом) поліції адміністративно-юрисдикційної діяльності, і якщо так – у яких саме формах і межах.

Обґрунтовано доцільність законодавчого закріплення чіткого та функціонально диференційованого переліку органів (підрозділів) Національної поліції, уповноважених на здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності,

з визначенням меж їхньої компетенції залежно від предметної сфери та характеру втручання в права особи, шляхом: нормативного закріплення внутрішньовідомчої адміністративно-юрисдикційної компетенції, з огляду на функціональну спеціалізацію підрозділів поліції; встановлення чітких критеріїв делегування юрисдикційних повноважень; обмеження дискреційних повноважень посадових осіб Національної поліції підзаконним регулюванням у сфері адміністративної юрисдикції.

З цією метою запропоновано доповнити ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» окремим пунктом 8^1, яким передбачити, що Національна поліція здійснює адміністративно-юрисдикційну діяльність у справах про адміністративні правопорушення виключно через органи та структурні підрозділи, безпосередньо визначені Законом, з огляду на їх функціональну спеціалізацію, предметну сферу діяльності та рівень організаційної побудови.

У *підрозділі 3.2 «Міжнародно-правові стандарти та європейський досвід подолання проблем адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності»* виокремлено ознаки адміністративно-деліктного законодавства держав Західної Європи та США, до яких належать: брак єдиного кодифікованого нормативно-правового акта, спрямованого на об’єднання адміністративно-деліктних норм; термінологічна невизначеність поняття «адміністративне правопорушення» та несформованість чітких критеріїв його відмежування від кримінального проступку; важлива роль прецедентного права та судової практики у формуванні підходів до тлумачення і застосування адміністративно-деліктних норм.

Обґрунтовано слушність позиції науковців, які акцентують на необхідності закріплення в КУпАП виключно тих правопорушень, що за своєю природою є адміністративними, тобто посягають на встановлений порядок публічного управління. Визначальними критеріями таких правопорушень є, по-перше, їхній об’єкт – встановлений порядок управління, по-друге – наявність у відповідного адміністративного органу компетенції щодо розгляду справ про такі адміністративні проступки.

Виокремлено системні порушення національного адміністративно-юрисдикційного законодавства, а саме: відсутність інституційно оформленої та сталої практики участі сторони обвинувачення в адміністративно-юрисдикційному процесі, що підриває принципи змагальності та процесуальної рівності сторін; застосування адміністративних стягнень, пов’язаних із фактичним позбавленням волі (адміністративний арешт, арешт з утриманням на гауптвахті), які згідно з підходом Європейського суду з прав людини за змістом і суворістю наближаються до кримінального покарання та мають бути застосовані виключно в межах кримінального провадження із забезпеченням відповідних гарантій; некоректне конструювання бланкетних норм адміністративно-деліктного законодавства, зокрема шляхом відсилання диспозицій статей до нечинних або таких, яких фактично немає, нормативно-правових актів; установлення надто стислих процесуальних строків розгляду окремих категорій справ про адміністративні правопорушення, що об’єктивно обмежує можливості особи, яку притягують до адміністративної відповідальності, на ефективну реалізацію права на захист і суперечить стандартам справедливого судового розгляду.

ВИСНОВКИ

У **дисертації** здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання наукового завдання з удосконалення адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності. За результатами проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, основні з них такі:

1. Визначено чотири етапи становлення інституту адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, а саме: перший етап (кінець XVIII ст. – початок XX ст.) пов'язаний із зародженням поліцейської юрисдикції як складової публічної влади та формуванням ідеологічних, правових та організаційних передумов адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, яка на цьому етапі мала фрагментарний і переважно наглядово-каральний характер; другий етап (1920-ті роки – початок 1990-х років) вирізняється інституціоналізацією адміністративної відповідальності й нормативним закріпленням повноважень органів внутрішніх справ щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, що зумовило розширення функціональної спрямованості поліції (міліції) шляхом поєднання завдань охорони публічного порядку з адміністративно-юрисдикційними повноваженнями; третій етап (початок 1990-х років – 2015 рік) відображає системне оновлення адміністративно-юрисдикційного механізму в умовах правової реформи, переорієнтацію адміністративного права на людиноцентристську модель, формування поліцейського права як окремого напряму адміністративно-правової науки та поступове переосмислення адміністративно-юрисдикційних функцій поліції крізь призму принципів верховенства права і процесуальних гарантій; четвертий етап (з 2015 року й донині) пов'язаний із функціонально-процедурною трансформацією адміністративної юрисдикції в умовах реформування Національної поліції України, євроінтеграційних процесів та дії особливих правових режимів, що зумовило перегляд ролі адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, посилення превентивної складової, стандартизацію процедур і посилення впливу практики ЄСПЛ на визначення меж і способів реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції.

Запропоновано сучасну концепцію адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності як особливої форми публічно-владного правозастосування, що посідає проміжне місце між судовою юрисдикцією та адміністративною процедурою, поєднуючи елементи адміністративного примусу, спрощеного процесу й управлінського рішення.

2. Встановлено, що дослідження адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності доцільно здійснювати на основі поєднання кількох методологічних підходів, зокрема: системного підходу, який дає змогу розглядати адміністративну юрисдикцію поліції як цілісний інститут адміністративного права, що функціонує у взаємозв'язку з іншими елементами механізму публічного управління; функціонального підходу, спрямованого на з'ясування ролі адміністративно-юрисдикційної діяльності в реалізації правоохоронного призначення поліції; інституційного підходу, який дає змогу дослідити адміністративну юрисдикцію крізь призму правового статусу суб'єктів поліцейської діяльності та їх компетенції; людиноцентристського

(правозахисного) підходу, що орієнтує дослідження на оцінювання адміністративної юрисдикції з позицій забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи.

Обґрунтовано доцільність розмежування понять «адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції» та «адміністративно-юрисдикційна компетенція поліції» як самостійних категорій адміністративного права, що відображають відповідно діяльнісний та інституційно-правовий виміри реалізації публічно-владних повноважень.

3. Окреслено центральне місце адміністративно-юрисдикційної функції серед напрямів поліцейської діяльності, що насамперед обумовлено її публічно-владною природою, безпосереднім зв'язком із реалізацією адміністративного примусу та ключовою роллю в механізмі правозастосування у сфері охорони публічного порядку і безпеки. Розмежування понять «функція» та «напрям» у межах адміністративно-юрисдикційної діяльності надає можливість чіткіше окреслити інституційний і діяльнісний виміри поліцейської юрисдикції, уникнути їх ототожнення та створює підґрунтя для глибшого аналізу компетенції суб'єктів поліцейської діяльності.

Запропоновано використовувати функціонально-процедурний критерій для відмежування адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції від інших форм поліцейської діяльності (превентивної, публічно-сервісної, контрольної), що надає можливість уникнути їх нормативного «розмивання».

4. Висвітлено особливості правової природи адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, які виявляються як уособлення нею трьох взаємопов'язаних аспектів, а саме: а) функціонального, що полягає в реалізації повноважень у сфері охорони публічної безпеки та порядку, профілактики адміністративних правопорушень і покарання винних осіб; б) процесуального, який полягає в застосуванні процесуальних заходів адміністративного примусу з метою забезпечення ефективного та своєчасного розгляду справ про адміністративні правопорушення; в) інституційного, вияв якого реалізується через наділення адміністративно-юрисдикційними повноваженнями органів правопорядку як окремого різновиду правоохоронних органів, що діють у правоохоронній сфері суспільних відносин.

5. Сформовано широкий та вузький підходи до розуміння законодавства України у сфері реалізації адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності, обґрунтовано доцільність застосування саме широкого підходу як такого, що максимально повно відображає специфіку адміністративно-юрисдикційних правовідносин і відповідає сучасному стану системи джерел адміністративного права. Доведено, що обмеження законодавчого регулювання виключно законами не забезпечує належного рівня стабільності правових актів у сфері адміністративної юрисдикції Національної поліції України, з огляду на складність, багаторівневість і динамічність адміністративно-юрисдикційних правовідносин. У зв'язку з цим, встановлено, що ефективна реалізація адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності об'єктивно потребує залучення підзаконних нормативно-правових актів, які виконують функцію деталізації, конкретизації та процедурного забезпечення положень законів і є невід'ємним елементом нормативного механізму адміністративно-правового регулювання.

6. Виявлено системні прогалини чинної моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції. Доведено, що домінування каральної функції в адміністративно-юрисдикційній діяльності поліції є ключовою перешкодою для впорядкованості відповідного законодавства, оскільки суперечить сучасним уявленням про публічну безпеку як спільну відповідальність держави й суспільства та знижує рівень довіри до правоохоронних органів.

Визначено пріоритетні напрями вдосконалення правового регулювання адміністративно-юрисдикційного законодавства в контексті його впорядкування, а саме: а) забезпечення структурної взаємодії загального та спеціального адміністративно-деліктного законодавства, оскільки чинний КУпАП є базовим кодифікованим актом, натомість значний масив адміністративно-юрисдикційних норм невиправдано закріплений у спеціальному законодавстві, що створює передумови для неоднакового тлумачення та застосування норм адміністративного права; б) потреба уніфікування термінології та процесуальних стандартів, що застосовують під час реалізації поліцейської адміністративної юрисдикції, що виявляється в наявності різнорідних і часто несумісних дефініцій, процедурних підходів та вимог до оформлення й оцінювання процесуальних дій; в) визначення оптимальних меж адміністративно-юрисдикційних повноважень посадових осіб органів (підрозділів) Національної поліції та запобігання ризикам їх «функціонального розростання» (коли в одному суб'єкті концентруються взаємовпливові повноваження: від фіксації події та збору доказів – до прийняття управлінського рішення, застосування обмежувальних заходів і контролю їх виконання); г) інтеграція європейських стандартів належної адміністративної процедури, зокрема вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.

На цій підставі обґрунтовано пропозицію щодо врахування в межах Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, поетапного переходу до нової моделі адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України, орієнтованої на стандарти ЄС, шляхом: зменшення обсягу квазісудових повноважень поліції; запровадження обов'язкових процедурних алгоритмів прийняття юрисдикційних рішень; посилення судового та позасудового контролю за реалізацією адміністративно-юрисдикційних повноважень посадовими особами Національної поліції України.

7. Окреслено особливості законодавчого регулювання адміністративно-юрисдикційної компетенції Національної поліції України, яка, відповідно до норм КУпАП, формально закріплюється за «органами Національної поліції» загалом, що призводить до ситуації, коли реальні межі адміністративно-юрисдикційних повноважень окремих органів і структурних підрозділів Національної поліції не визначені на законодавчому рівні, а фактично представлені в загальному вигляді в п. 8 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію». Це призводить до того, що навіть за наявності окремих спеціалізованих напрямів діяльності Національної поліції Закон не дає відповіді на питання, чи передбачає реалізація кожного з них здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності, якщо так – у яких саме формах і межах.

Обґрунтовано доцільність законодавчого закріплення чіткого та функціонально диференційованого переліку органів (підрозділів) Національної поліції, уповноважених на здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності, з визначенням меж їхньої компетенції залежно від предметної сфери та характеру втручання в права особи, шляхом: нормативного закріплення внутрішньовідомчої адміністративно-юрисдикційної компетенції з огляду на функціональну спеціалізацію підрозділів поліції; встановлення чітких критеріїв делегування юрисдикційних повноважень; обмеження дискреційних повноважень посадових осіб Національної поліції підзаконним регулюванням у сфері адміністративної юрисдикції.

8. Узагальнено зарубіжний досвід правового регулювання адміністративно-деліктних та адміністративно-юрисдикційних відносин. Виокремлено ознаки адміністративно-деліктного законодавства держав Західної Європи та США, до яких віднесено: відсутність єдиного кодифікованого нормативно-правового акта, спрямованого на об’єднання адміністративно-деліктних норм; термінологічну невизначеність поняття «адміністративне правопорушення» та відсутність чітких критеріїв його відмежування від кримінального проступку; важлива роль прецедентного права та судової практики у формуванні підходів до тлумачення і застосування адміністративно-деліктних норм.

Обґрунтовано слушність позиції науковців, які наполягають на необхідності закріплення в КУпАП виключно тих правопорушень, що за своєю природою є адміністративними, тобто посягають на встановлений порядок публічного управління. Визначальними критеріями таких правопорушень є, по-перше, їхній об’єкт – встановлений порядок управління, а по-друге – наявність у відповідного адміністративного органу компетенції щодо розгляду справ про такі адміністративні проступки.

Виокремлено системні порушення національного адміністративно-юрисдикційного законодавства, зокрема: брак інституційно оформленої, сталої практики участі сторони обвинувачення в адміністративно-юрисдикційному процесі, що підриває принципи змагальності та процесуальної рівності сторін; застосування адміністративних стягнень, пов’язаних із фактичним позбавленням волі (адміністративний арешт, арешт з утриманням на гауптвахті), які за підходом Європейського суду з прав людини за змістом і суворістю наближаються до кримінального покарання та мають бути застосовані виключно в межах кримінального провадження із забезпеченням відповідних гарантій; некоректне конструювання бланкетних норм адміністративно-деліктного законодавства, зокрема шляхом відсилання диспозицій статей до нечинних або таких, яких фактично немає, нормативно-правових актів; установлення надмірно стислих процесуальних строків розгляду окремих категорій справ про адміністративні правопорушення, що об’єктивно обмежує можливості особи, яку притягають до адміністративної відповідальності, на ефективну реалізацію права на захист і суперечить стандартам справедливого судового розгляду.

За результатами дослідження розроблено пропозиції щодо внесення відповідних змін і доповнень до КУпАП, законів України «Про Національну поліцію», «Про прокуратуру».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Шкирта А. І. До питання про визначення поняття «адміністративна юрисдикція» та з'ясування її характерних ознак в поліцейській діяльності. *Право і суспільство*. 2021. № 6. С. 410–415. DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.6.61

2. Шкирта А. І. Теоретико-правовий аналіз та генезис адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності. *Право і суспільство.* № 4. 2022. С. 485–492. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.4.70

3. Шкирта А. І. Щодо визначення правової природи адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2025. Вип. 5. С. 310–317. DOI: https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.5.48

4. Shkyrta A. Theoretical and Legal Approaches to the Interpretation of Legislation as the Basis of Administrative Jurisdiction in Police Activity. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 5 (339). P. 156–161. DOI: https://doi.org/10.32849/2663-5313/2024.5.26

5. Шкирта А. Місце та роль адміністративно-юрисдикційної функції у функціональній моделі поліцейської діяльності. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 2 (70). С. 275–282. DOI: https://doi.org/10.51647/kelm.2025.2.42

6. Шкирта А.І. Методологічні підходи до вивчення адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2025. №1 (341). С. 142–148.

7. Шкирта А. І. Міжнародно-правові стандарти як орієнтир удосконалення адміністративно-юрисдикційної поліцейської діяльності. *Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України :* матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 17 листоп. 2023 р.). Київ, 2023. С. 160–162.

8. Шкирта А. І. До питання законодавчого визначення суб'єктів адміністративної юрисдикції Національної поліції. *Сучасна доктрина юридичної практики та правоохорони :* матеріали круглого столу (Київ, 22 берез. 2024 р.). Київ, 2024. С. 58–60.

9. Шкирта А. І. Систематизація адміністративно-юрисдикційного законодавства в поліцейській діяльності: теоретико-правові орієнтири. *Право і правоохоронна діяльність: сучасний вимір і виклики глобалізації :* матеріали круглого столу (Київ, 6 груд. 2024 р.). Київ, 2024. С. 73–76.

10. Шкирта А. І. Деякі проблеми кодифікації адміністративно-юрисдикційного законодавства. *Дотримання процесуальних прав осіб під час досудового розслідування в Україні :* матеріали міжвідомч. наук.-практ. кругл. столу (Київ, 24 жовт. 2025 р.). Київ, 2025. С. 69–71.

11. Шкирта А. І. Проблеми законодавчого розмежування адміністративно-юрисдикційних повноважень Національної поліції України. *Актуальні проблеми кримінального права :* матеріали XVI Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (Київ, 27 листоп. 2025 р.). Київ, 2025. С. 503–506.

АНОТАЦІЯ

Шкирта А. І. Адміністративна юрисдикція в поліцейській діяльності: правові засади та проблеми реалізації. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2026.

Запропоновано сучасну концепцію адміністративної юрисдикції в поліцейській діяльності як особливої форми публічно-владного правозастосування, що посідає проміжне місце між судовою юрисдикцією та адміністративною процедурою, поєднуючи елементи адміністративного примусу, спрощеного процесу й управлінського рішення.

Доведено, що домінування каральної функції в адміністративно-юрисдикційній діяльності поліції є головною перепоною для впорядкованості адміністративно-юрисдикційного законодавства, оскільки суперечить сучасним уявленням про публічну безпеку як спільну відповідальність держави й суспільства та знижує рівень довіри до правоохоронних органів.

Обґрунтовано доцільність законодавчого закріплення чіткого та функціонально диференційованого переліку органів (підрозділів) Національної поліції, уповноважених на здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності, з визначенням меж їхньої компетенції залежно від предметної сфери та характеру втручання в права особи, шляхом: нормативного закріплення внутрішньовідомчої адміністративно-юрисдикційної компетенції, з огляду на функціональну спеціалізацію підрозділів поліції; встановлення чітких критеріїв делегування юрисдикційних повноважень; обмеження дискреційних повноважень посадових осіб Національної поліції підзаконним регулюванням у сфері адміністративної юрисдикції.

Ключові слова: адміністративна юрисдикція, поліцейська діяльність, Національна поліція України, компетенція, адміністративно-деліктне законодавство, адміністративна відповідальність.

SUMMARY

Shkyrta A. Administrative Jurisdiction in Police Activity: Legal Framework and Problems of Implementation. – *Qualifying research paper, manuscript.*

Thesis for a Candidate Degree in Law in specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2026.

Based on the analysis of scholarly works, four stages in the emergence and development of the institution of administrative jurisdiction in police activity have been identified, namely: (late 18th century – early 20th century) is associated with the formation of police jurisdiction as a component of public authority and the development of ideological, legal, and organizational prerequisites for administrative-jurisdictional activity of the police, which at this stage was fragmented and predominantly supervisory-

punitive in nature. The second stage (1920s – early 1990s) is characterized by the institutionalization of administrative liability and the normative consolidation of the powers of internal affairs bodies to consider cases of administrative offenses, which led to the expansion of the functional orientation of the police (militia) through the combination of public order protection tasks with administrative-jurisdictional powers. The third stage (early 1990s – 2015) reflects a systemic renewal of the administrative-jurisdictional mechanism in the context of legal reform, the reorientation of administrative law toward a human-centered model, the formation of police law as a distinct area of administrative-legal science, and the gradual reconsideration of administrative-jurisdictional functions of the police through the prism of the rule of law and procedural guarantees. The fourth stage (from 2015 to the present) is associated with the functional and procedural transformation of administrative jurisdiction in the context of reforming the National Police of Ukraine, European integration processes, and the operation of special legal regimes, which has led to a rethinking of the role of administrative jurisdiction in police activity, strengthening of the preventive component, standardization of procedures, and an increased influence of the case law of the European Court of Human Rights on defining the limits and methods of exercising administrative-jurisdictional powers of the police.

A broad and a narrow approach to understanding the legislation of Ukraine in the field of implementation of administrative jurisdiction in police activity are formulated, and the expediency of applying the broad approach is substantiated as one that most fully reflects the specifics of administrative-jurisdictional legal relations and corresponds to the current state of the system of sources of administrative law. It is proved that limiting legislative regulation exclusively to laws does not ensure an adequate level of stability of legal acts in the field of administrative jurisdiction of the National Police of Ukraine, given the complexity, multi-level nature, and dynamism of administrative-jurisdictional legal relations. In this regard, it is established that effective implementation of administrative jurisdiction in police activity objectively requires the involvement of subordinate regulatory legal acts, which perform the function of detailing, specifying, and procedurally supporting the provisions of laws and constitute an integral element of the normative mechanism of administrative-legal regulation.

The priority directions for improving the legal regulation of administrative-jurisdictional legislation in the context of its systematization are determined, namely: (a) ensuring structural interaction between general and special administrative-delict legislation, since the current Code of Ukraine on Administrative Offenses acts as a basic codified act, while a significant body of administrative-jurisdictional norms is unjustifiably enshrined in special legislation, which creates preconditions for inconsistent interpretation and application of administrative law norms; (b) the need to unify terminology and procedural standards applied in the implementation of police administrative jurisdiction, manifested in the existence of heterogeneous and often incompatible definitions, procedural approaches, and requirements for documenting and evaluating procedural actions; (c) defining optimal limits of administrative-jurisdictional powers of officials of bodies (units) of the National Police and preventing the risks of their “functional expansion” (when interrelated powers are concentrated in a single subject: from recording an event and collecting evidence to making an administrative

decision, applying restrictive measures, and controlling their execution); (d) integration of European standards of good administrative procedure, in particular the requirements of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the case law of the European Court of Human Rights.

On this basis, a proposal is substantiated to take into account, within the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Bodies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027, a phased transition to a new model of administrative-jurisdictional activity of the National Police of Ukraine oriented toward EU standards, through: reducing the scope of quasi-judicial powers of the police; introducing mandatory procedural algorithms for making jurisdictional decisions; strengthening judicial and non-judicial control over the exercise of administrative-jurisdictional powers by officials of the National Police of Ukraine.

The features of administrative-delict legislation of Western European states and the United States are identified, including: the absence of a single codified regulatory legal act aimed at consolidating administrative-delict norms; terminological uncertainty of the concept of “administrative offense” and the lack of clear criteria for its differentiation from a criminal misdemeanor; and the significant role of case law and judicial practice in shaping approaches to the interpretation and application of administrative-delict norms.

Keywords: administrative jurisdiction, police activity, National Police of Ukraine, competence, administrative-delict legislation, administrative liability.